

Fjellvåken

MEDLEMSAVIS FOR TROMS TURLAG • NR. 2 – 2013 – 35. ÅRGANG

Veivalg 2013 til 2016

Turprogram sommer/høst 2013

Vann- og vindkraft i Troms

Vinter og Vår

Dugnadsgjengen slapper av på trammen i midnattsola. Foto: Lisbeth B. Johannesen

De følgende linjer skrives 2. mai. Det er vår i nord. "Vinterens flammehimmel" viker plass for nye fargevalører og "sommernattens solmirakel". I denne kontrasten svinner, om enn sakte, vinteraktivitetene og en ny sesong med turer og aktiviteter ligger foran. Og i juni kan TT ønske velkommen til nærmere 250 gjester. Vi er lokalt vertskap for landsmøtet i DNT.

Vinteren har gitt sitt av turgleder, til sanser og kropp. Noen opplever alene, noen med nære og venner – og andre på turer som Troms Turlag har på sitt turprogram. TT ønsker å være der for alle som oppsøker det enkle friluftsliv, for de som vi kan bidra for med hyttene våre, turene, andre aktiviteter og ikke minst med lagets kompetanse om sikkerhet og trygg ferdsel i utmark og i fjellheimen. I vinter har naturen igjen på brutalt vis minnet oss om de

krefter den kan representere. Balansen mellom den trygge og gode turopplevelsen og dramatikken kan være skjør. I vinter har vi alle fått kunnskap om triste og tragiske hendelser.

Mange av oss vil møte gjestene i juni. Vi kan bidra til en teknisk god gjennomføring. Utover det må vi også prøve, vi skal – formidle noe annet, stoltheten over vår landsdel, vår natur, smakebiter av kultur og litt av det spennende som skjer gjennomkunnskapsutviklingen om nordområdene i vår region. Vi kan invitere til "Se oftere mot nord", til "Det meste er nord". En av kveldene på landsmøtet er TT vertskap for en fest med fagfokus nordområdesatsinga, "Nord er best".

"Det er langt dette landet", folket i sør har historisk sett mot nord som om landsdelen skulle

tilhøre en nasjonal utkant. Nå er regionen blitt et internasjonalt senter for innovasjon i nordområdene.

Gjestene har også blitt invitert med på tur. Programmet har turopplegg før, under og etter landsmøtet. Turene og engasjerte turledere kan bidra til at sansene åpnes for interesse for "Gå mot vinden. Klyv berg" hos oss i vår del av landet, "Oftere".

I dette nummeret av Fjellvåken inngår nytt turprogram for en ny sesong. Vi skal formidle det til gjestene våre, bidra til at delegater fra alle deler av landet kan minne sine turkamerater om natur- og tur muligheter i vårt distrikt. Vi har noe spesielt!

Også du, medlem av TT inviteres til å studere det nye turprogrammet, til å delta på turene. Ta gjerne med andre, mange! Send en god tanke til de som står bak og stiller opp som ideskapere og turledere. Du må gjerne komme med råd og ønsker om andre typer turer og aktiviteter. TT trenger enda mer engasjement og deltagelse, laget kan romme mange flere medlemmer og økt bredde i aktivitetene.

Vinter – vår: Jeg skulle si takk for deltagelse i vintersesongen og farvel til vinteren. Våren og sommeren, deretter høsten ønskes velkommen. Bruk naturens gaver, bidra til å få folk på tur, støtt opp om TT/DNT sine kjerneverdier og "Gå mot vinden, du får rødere kinn."

Igjen minnes vi om at TT trenger kraft og hender til dugnader, til vedlikehold, til klopping og stimerking, til gjennomføring av aktiviteter – og mye mer! Fint om du melder deg! Nyt årstiden vi går inn i. God tur!

Litt frimodig er det tatt sitater fra et dikt de fleste nå har lest og hørt i mange sammenhenger: «Nord» av Rolf Jacobsen:

Se oftere mot nord.

Gå mot vinden, du får rødere kinn.

Finn den ulendte stien. Hold den.

Den er kortere.

Nord er best.

*Vinterens flammehimmel, sommer-
nattens solmirakel.*

Gå mot vinden. Klyv berg.

Se mot nord.

Oftere.

Det er langt dette landet.

Det meste er nord.

Av Ivar Sæther, leder i Troms Turlag

Kristin Krohn Devold, en av landets største folkehelseaktører. Foto: DNT

Veivalg 2013 til 2016

For en medlemsorganisasjon som DNT, er medlemmene det mest verdifulle vi har. DNT skal gi alle Naturopplevelser for livet, og vi setter både medlemmer og potensielle medlemmer i sentrum.

Derfor vektlegger vi rekruttering av nye medlemmer som satsingsområde nummer 1 de neste fire år. Da må tilbudet vårt være spennende nok, vi må ha et trygt og troverdig tilbud, vi må være inkluderende mot nye grupper, tilbudet må være enkelt slik at alle kan bruke det, og vi skal være naturvennlige. Dette sammenfattes i verdiene våre STIEN.

Det er ikke godt nok å gjøre alt slik vi alltid har gjort for de medlemmene som alltid har vært hos oss. Tidene forandrer seg, og det gjør medlemsmassen og befolkningen også.

Det friluftslivet min far drev, er ikke nøyaktig det samme som det jeg driver, og mine barn synes toptur med snowboard er mer naturlig enn fjellski. Og de fleste går faktisk tur i nærmiljøet. Likevel skal det være plass til alle i DNT. Verdien inkluderende er kanskje den mest utfordrende for oss i årene som kommer. Vi må utvikle tilbudet vårt, det er satsingsområde nr 2 i Veivalgsperioden. Fellesturene må treffe folks ønsker og behov, enten de skjer i bymarka, på fjellet til våre hytter, i ferien eller i helgene. Nordmenn har mange små ferier, langweekend, sesongferier, og det er plass til mange

nye fristende friluftstilbud i kalenderen hvis bare DNT greier å friste folk ut av stolen. Det er ikke nødvendigvis det samme som frister alle generasjoner og alle deler av landet.

DNT som organisasjon er mangfoldig, fra mindre foreninger med 200 medlemmer, til store med 70.000. Det krever at vi bygger en moderne tidsriktig organisasjonsstruktur, tilpasset verden rundt oss, herunder myndighetenes krav og innbyggernes forventninger om et tilbud i nærheten av der de bor. Organisasjonen skal utvikles, gjerne med et turlag i hver kommune og med mål om tilbud til barn og unge i alle kommuner og foreninger. Og skal vi være relevant for alle deler av landet, bør vi ha minst 10 turforslag i hver kommune, som vi beskriver selv eller utvikler i samarbeid med lokale idrettslag, friluftsråd eller kommunen. Kreativitet i samarbeidsvalgene er bra, og Gjensidigestiftelsen har sammen med 14 fylkeskommuner bevilget 40 mill. kr til frivillige som vil merke lokale turstier der folk bor, og som skal legge inn på UT slik at alle finner dem.

For å lykkes med målene er moderne kommunikasjon et viktig hjelpemiddel. Med UT.no som nettside for hytter, ruter og fellesturer har vi fått ca 150.000 unike brukere i uka, og våre egne nettsider [www.turistforeningen](http://www.turistforeningen.no) har 900.000 brukere i året. Sammen med våre 150.000 facebookbrukere har vi skapt nye fellesskap og nye måter å nå flere gjennom digitale medier. Vi har skaffet oss en unik posisjon å bygge videre på.

Vi skal være den foreningen som tar vare på Naturen, fordi vi er ute i den og opplever den hver dag, og dermed har størst troverdighet i utbyggingsaker som ødelegger viktige naturverdier. Og vi skal være landets viktigste folkehelseaktør fordi vi tar med alle generasjoner ut, gir dem aktivitetsmuligheter i alle kommuner og alle deler av landet, hele året. DNT har en unik merkevare og omdømmeposisjon. Den vil vi bevare, gjennom å fornye oss, slik at vi blir mer, ikke mindre relevant i årene som kommer.

Av Kristin K Devold, generalsekretær DNT

TOPPTUR?
Overnatting i trivelige hus og leiligheter på ærverdige Havnnes Handelssted.
Gode turmuligheter både til fots og på ski. Båttutleie.
Kontakt oss på 77764400 eller på office@giaever.net for et godt tilbud.

www.giaever.net

Arnica fløya (Fjellsolblom).

Fjellfloraen p

Til sommeren prøver Troms Turlag i samarbeid med Nordnorsk Botanisk Forening på nytt å arrangere fellestur til Fløyfjellet i Tromsø med fjellflora som tema. Fjorårets tur måtte avlyses på kort varsel på grunn av varsel om store nedbørsmengder, og vi setter vår lit til at værgudene behandler arrangementet med bedre forhold. Turen vil bli arrangert i juli 2013, med turledere fra begge foreninger, og fjellheisen gjør at dette blir en kveldstur også for deltakere som ikke ønsker seg å starte med en bratt oppstigning.

Fløya, Bøntuva og Tromsdalstinden er lett tilgjengelige og populære turmål for både Tromsøfolk og tilreisende, men det som ikke alle er klar over er at fjellene også har en usedvanlig rik fjellflora og flere sjeldne fjellplanter. Områdene har vært lagt merke til av botanikere helt fra slutten av 1700-tallet, og kan blant annet vise til en egen lokal underart av den forholdsvis sjeldne gressarten jervrapp (*Poa arctica*). Mange fagbotanikere har gjort vitenskapelige innsamlinger, som i stor grad befinner seg i samlingene ved Tromsø Museum. De fleste fagfolkene har imidlertid vært på Fløyamassivet, og det finnes også betydelige muligheter til å gjøre spennende plantefunn i mange av fjellområdene på halvøya.

Dryas fløya (Reinrose).

Fløya

Carex nardina fløya (Skjeggstarr)

En av årsakene til artsrikdommen er at fjellene øst for Tromsøya har en variert berggrunn, med kalkrike bergarter som gir voksemuligheter for flere krevende arter. Mange fjellplanter med en svært begrenset utbredelse i den norske fjellfloraen vokser nær sin vestgrense i disse fjellene og bidrar til et eksotisk utvalg av arter. Likevel er det nok skjønnheten i den rike blomstringen som preger det populære turområdet i sommermånedene som er til størst glede for turgåere. Reinrose (*Dryas octopetala*), sildrearter (*Saxifraga*), snøsoleie (*Ranunculus nivalis*) og mange andre fargerike blomstrende fjellplanter vokser nær de vanlige turstiene.

Dersom en undersøker de mest avblåste rabbene, via lesidene og ned i snøleiene, som kanskje ikke enda er helt utsmeltet i midten av juli, vil den interesserte fjellvandreren finne et uvanlig stort antall arter på kort tid. Ut fra tidligere erfaringer vet vi imidlertid at det beste med fellesturer av denne sorten er at interesserte turfolk som ikke er eksperter på fjellplanter og økologi får anledning til å spørre om navn på planter som man har sett tidligere, og som man har lurt på hva heter.

De som deltar på turen i juli vil med stor sannsynlighet få se noen av de sjeldneste artene som vokser på Fløya, slik som fjellsolblom (*Arnica angustifolia*) og skjeggstarr (*Carex nardina*). Andre eksotiske innslag som turgåere på Fløya kan være heldig å se er dvergrublom (*Draba crassifolia*), og den nevnte underarten av jervrapp.

Det vil være gode muligheter til å sikre seg noen gode plantefoto dersom en tar med kamera. Vi vil imidlertid be om tilbakeholdenhet med å samle planter for mange av artene. Fløya er mye besøkt, og den ferdselen som foregår i dag synes å tolereres godt av vegetasjon og planteliv. Likevel er mange av lokalitetene av begrenset størrelse, og antallet individer som vokser der er ikke større enn at man bør unngå plukking av de utsatte plantene.

Foruten eget fotoutstyr, anbefaler vi at de planteinteresserte deltakerne tar med en notisbok, blyant og egen Flora, dersom man har. Med matpakke og noe varmt på termos burde det være duket for en hyggelig kveld med fugleperspektiv på Tromsø by.

Tekst og foto av Knut Fredriksen.

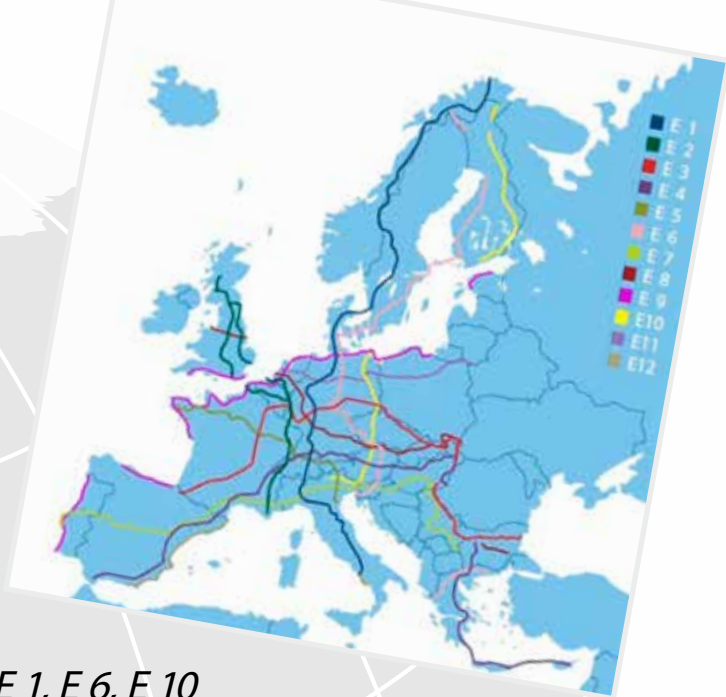
ERA og de europeiske langrutene

Europa-rutene er et resultat av samarbeidet mellom turistorganisasjoner i flere europeiske land, og i 1969 var samarbeidet kommet så langt at 14 organisasjoner fra seks forskjellige land dannet sin egen organisasjon, European Ramblers Association, eller ERA. Det tyske navnet er Europäischer Wandervereinigung (EWV) og på fransk Fédération Européenne de la Randonnée Pédestre (FERP)

En viktig målsetning var å ta vare på og knytte sammen gamle ferdselsårer og på den måten danne et nettverk av stier og ruter på kryss og tvers i Europa. Stadig flere organisasjoner har i årenes løp sluttet seg til samarbeidet, og i dag er det nærmere 60 organisasjoner fra 30 land som deltar. Bak alle organisasjonene står mer enn tre millioner enkeltmedlemmer. I Norge er det DNT som er medlem i ERA.

Fram til nå er det blitt etablert 12 langruter gjennom Europa, men mange av dem er fortsatt ikke ferdig merket og skiltet i hele sin lengde. Det er en målsetting at ei rute i det minste skal gå gjennom to land. De europeiske langrutene krysser Europa i flere retninger. Det er ingen målsetning å øke antall ruter, så en har nå stoppet ved 12.

Fire av langrutene har i hovedsak retning nord-sør, E 1, E 2, E 6 og E 10. Flere har hovedretning øst-vest, de fleste på nordsiden av Alpene, mens E 7 i helhet går sør for Alpene. Dessuten er det to kystruter, E 9, som går langs vest- og nord-kysten av Europa, og E 12, som går langs Middelhavskysten. Den lengste av Europa-rutene er E 4 som er 10 500 km. De færreste går ei slik rute sammenhengende, det ville ta langt mer enn et år på å gjennomføre. Da er det mer aktuelt å gå den i etapper eller ta utvalgte strekninger.

Ruter som berører Norge, E 1, E 6, E 10

De rutene som berører Norge er først og fremst E 1, som skal krysse Europa fra sør til nord. Med tiden er det mulig at to andre ruter vil kunne berøre Norge. Det gjelder E 10 som starter ved Adriaterhavet og går til nordspissen av Finland. Den kan muligens bli forlenget videre mot nord gjennom Finnmark. Vi har også E 6, som starter sør på Balkan og som stykkevis fører til Kilpisjärvi. Den kan også forlenges til Norge. E 1 vil bli ei av de lange rutene, ca 8000 km når den er ferdig.

E 1 Trasé gjennom Europa

Det er sagt under arbeidet med etablering av E 1 i Norge at vi skal kunne gå på merket rute fra Nordkapp til Sicilia. Målsettingen er at ruta skal starte på sørpissens av Sicilia, ved Capo Passero, og gå nordover gjennom Italia. I sør er arbeidet med å etablere ruta ikke kommet så langt ennå, men fra omtrent like langt sør som Napoli er ruta etablert. Videre nordover går den langs Apenninene. Den passerer like nord for Genova og krysser grensen til Sveits ved Lugano-sjøen. I Sveits har ruta sitt høyeste passeringssted over St. Gothard-passet, 2091 moh. Den går på østsida av Vierwaldstattersee og øst for Zürich og passerer grensen til Tyskland gjennom byen Konstanz. Der møtes flere av Europarutene.

Gjennom Tyskland går ruta gjennom Schwarzwald og passerer i nærheten av Frankfurt og Hannover før den går gjennom Hamburg. Ved Flensburg passerer ruta over til Danmark, og følger der Hærvejen nordover til Viborg før den dreier mot øst til Grenå. Her må vi i båt, og tar ferje over Kattegat til Varberg i Sverige. I Sverige følges mange lokale leder, men ruta går så langt inn i landet at den følger vestsiden av Vättern og fører opp til Mora. Derfra følger den Vasaloppsleden og nærmer seg norskegrensen fram til Grövelsjön.

Trasé gjennom Norge

I Norge følger E 1 i store trekk Grensesømmen, men det er ønske om å legge den til norsk side av grensen der det er etablerte stier og overnattingsmuligheter. Det gjør at ruta legges om Røros og følger norsk side videre nordover gjennom Trøndelag. Her er det en del strekninger uten sammenhengende merking, bl.a. Røros - Glåmos og forbi Storskarven til Gauldalen. Videre til Kjølhytta, Vektarstua og Nedalshytta er det sammenhengende merking. Etter Nedalshytta går vi ikke inn i Sverige ved Sylan, men kan følge merking på norsk side til Sætertjønnhytta. Videre følges Grensesømmens forslag til overnattingsplasser gjennom resten av Nord-Trøndelag. Gjennom Børgefjell nasjonalpark får

vi ikke merke, men på nordsiden kommer vi inn på Nordlandsruta, som vi kan følge til Sulitjelma. Her starter Nordkalottruta som på svensk side blir sammenfallende med Padjelantaleden fram til Vaisaluokta. Derfra får vi lengste dagsetappen på E 1 til Røysvasshytta med 56 km. Følger så rutenettet til Narvik og Omegn Turistforening fram til Cunojavrihytta, men tar derfra over til Unna Alakas i Sverige og videre til Abisko, og er da inne på Nordkalottruta igjen.

Den følges så gjennom indre Troms, men fra Rosta legges traseen om Gappo- og Goldahytta før Treriksrysa og Kilpisjärvi. Herfra følges Nordkalottruta til Kautokeino. De siste 15 dagsetappene til Nordkapp følges den ruta som nå er nyetablert.

Arbeidet med E 1 gjennom Finnmark

Da prosjektet startet opp i 2008 var det ønske om å merke og etablere tursti mellom Kautokeino og Nordkapp, ei strekning på nesten 350 km. Dette var en forutsetning for å knytte Nordkapp til det øvrige turstinettet i Norge. Et hvert stiprosjekt skal godkjennes, og det ble mange møter med Reindriftsnærneringa før Finnmarkseiendommen godkjente traseen i januar 2010. Sommeren 2010 arrangerte DNT merkekurs og sin første merkedugnad. Senere har det vært flere merkedugnader både i 2011 og i 2012. I tillegg har Alta Turlag bemerket tidligere merking mellom Masi og Bojobeasekihytta, og Nordkapp Turlag tar ansvar for merkinga på Magerøya. Så langt har det gått med 2600 dugnadstimer. Også sommeren 2013 vil det bli dugnadsaktivitet for å fullføre arbeidet. Den norske delen av ruta går fra Femundsmarka til Nordkapp og vil ha offisiell åpning i 2013.

Video fra merkingen i Finnmark:

www.turistofreningen.no/e1

Betingelser for merking, skilting

Det er ingen felles merking for Europa-rutene. Hvert land skal følge sin standard. Så de som går i Norge vil kunne følge varder og røde T-er som ellers.

Videre er det ønskelig å skilte ruta med E 1-skilte ved utgang fra hytter og overnattingssteder, samt i stideler og der det er usikkerhet om hvor ruta skal gå.

Hvilke ønsker og behov for info har de som skal gå ei slik rute?

De henvendelsene vi har hatt av folk som planlegger å gå kortere eller lengre etapper, er først og fremst hvor ruta går, hvilke steder den er innom. Derne er det behov for å vite om hvor det er overnattingssteder og hvilken standard disse har. Helt i nord og noen steder i Trøndelag, mangler husvære for overnatting og det gjør at folk må bære med seg telt. Videre er det viktig at det blir informert om steder hvor det er muligheter for matinnkjøp. Også viktig å informere om hvordan en kommer seg fram til og tilbake fra ulike utgangspunkter.

Det er også av betydning å bli orientert om kvaliteten på stiene, om det er vått eller ikke. Det er også mange som spør om det er mobildekning.

Grad av tilrettelegging

Den traséen ruta har fått i Norge er stort sett langs etablerte stier, og tildels i umerket terreng. Der er det ekstra behov for å beskrive ruta. Vi skal også passere noen elver hvor det ikke er bru, og der blir det nødvendig å vade. Når vi kommer lenger sør blir utfordringene mindre, traseen er lagt mindre etter stier, men mer etter veier med gras i midten. Det vil også være enklere å finne overnattingssteder.

Natur og kultur

De aller færreste, om i det hele tatt noen, vil gå ruta sammenhengende fra ende til annen. Men legger en det opp som et prosjekt som kan gjennomføres etappevis, er det fullt mulig å gå ruta i løpet av noen år. En vil da oppleve hvordan landskap og kultur endrer seg sørover eller nordover gjennom Europa. Derfor er det viktig at vi kan la vandrerne få kontakt med den samiske kulturen helt i nord. Vi lar ruta gå innom Røros, og det er mulig å få et innblikk i de tradisjoner og kultur denne flotte byen har med seg. Egentlig er det en storslått opplevelse å kunne gå fra sted til sted og oppleve endringene, og vi er heldige i Europa som har denne muligheten. En første forutsetning er at det er fred mellom landene og åpne grenser.

Informasjon om ruta

På hjemmesidene til ERA, <http://www.era-ewv-ferp.com/?> finner vi noe informasjon. Når det gjelder rutebeskrivelser og mer detaljerte opplysninger om trasévalg, har ERA inngått samarbeid med Traildino http://www.traildino.com/trace/continents-Europe/countries-European_Trails Her er det flust av linker til ulike rute-etapper og kart med inntegnet rutetrasé, men det krever litt arbeid å finne det en søker.

Så langt er det lite som er kommet på trykk når det gjelder E 1 i Norge. Det er i hvert fall ønskelig at det kan utvikles sider med god informasjon om ruta her i landet. DNT er begynt, men det er behov for mer <http://www.turistforeningen.no/e1/>

Litteratur

Jeg vil her nevne boka til Lise Foss, "Til Fots gjennom Europa" hvor hun tar for seg E 1 fra sør i Italia til Grövelsjön. Topografisk Forlag, 2005. ISBN 82-7981-041-2.

I siste avsnittet i boka skriver hun "Helt inne i fjellet på den norske siden av grensen står en enslig staur med tre skilt: Valdalen, Svukuriset og Sylen. Når kommer det et skilt til på toppen av de andre med: Europasti 1 – fra Nordishavet til Middelhavet?" Skal vi prøve å få opp det skiltet i 2013?

Det finnes flere bøker, særlig på tysk, men god teknisk beskrivelse gir Arthur Krause i "Fernwanderweg E 1" Den norske delen er ikke med. Boka er kommet i ny utgave i 2007 (8. opplag). ISBN 978-3-85491-707-6.

Traildino sin side om E 1 gir mange gode opplysninger om ruta i de andre landene: http://www.traildino.com/trace/continents-Europe/countries-European_Trails/trails-E1

God beskrivelse av ruta gjennom Tyskland finnes hos <http://www.henrifloor.nl/teksten/algemeen/buitenland/e1.htm>

E 1 har også fått sin egen Facebook-gruppe, "E 1 merket rute fra Nordkapp til Middelhavet" Om noen er interessert i å prøve seg på kortere eller lengre etapper av E 1 står undertegnede gjerne til tjeneste med tips og opplysninger. Ønsker i så fall en riktig god tur!

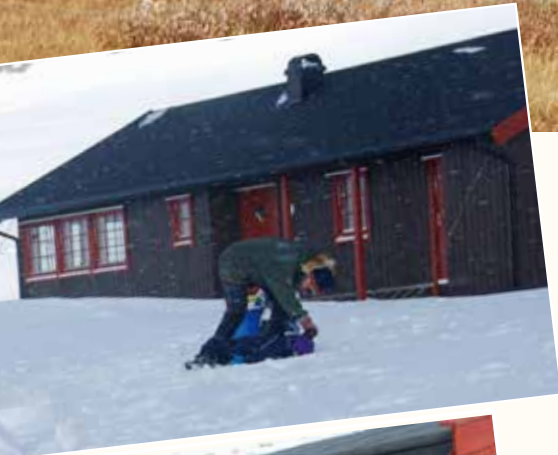

Av Jarle Nilsen

I neste nr. av "Fjellvåken" vil Jarle utdype rutene i Troms og Finnmark.

Alle foto: Hermien Prestbakmo

Gamle Dærta
nu er bare tomte igjen
kanskje på tide
du berget mus og lemen
bakom panelet
tok imot snø og vatn
gjennom golv, tak og vegger
holdt alle varm
ga oss historier
nåvel
alt har sin tid!

Nyhytta på Dærta
påskebrun var du
overmoden moltefarge fikk du
sånn kan det gå
du blir nok brun igjen
med tida.
Flunkende kvitt kjøkken
kan du briske med
snøføyke og striregn
kan vi sitte å se på
fra sofaen
ja dette er
nye tider folkens!

Viktig opplysninger

for deltakere på Troms Turlags turer

Beskrivelse av turene finner du på www.turistforeningen.no/troms.

Påmelding til turene skjer ved at du melder deg på den aktuelle til Troms Turlag eller til turleder - i noen tilfeller er det satt frist for når påmeldingen starter. Lette ettermiddagsturer og noen av Barnas Turlags arrangementer, kan du møte opp til angitt tid og sted uten forhåndspåmelding.

- Som deltaker plikter du å lese turbeskrivelsen grundig og vurdere om du er fysisk/psykisk i stand til å delta på turen, og hvorvidt du har utstyr som turen krever. Er du i tvil, drøfter du det med turlederen når du melder deg på.
- Turleder plikter før avgang å vurdere om deltakerne er i stand til å gjennomføre turen på ønsket måte. Dersom deltakeren ikke tilfredsstiller de fysiske/psykiske krav som stilles eller møter med mangelfullt utstyr for å gjennomføre turen, kan han/hun nektes å delta eller utelukkes fra resten av turen. Deltakere som må bryte av turen, må bekoste hjemreisen selv.
- Deltakerne forplikter seg til å følge turladers anvisninger. Turer "på egen hånd", deltakere som går i forveien/velger å følge andre ruter skal ikke forekomme, med mindre det er avtalt med turleder.
- Deltakerne har plikt til å ta vare på seg selv.
- Troms Turlag understreker at deltakelse ved lagets arrangementer skjer på deltakernes eget ansvar. Troms Turlag har ikke juridisk ansvar for økonomiske følger av mulige uhell/skader som måtte inntreffe under gjennomføring av arrangementene. Deltakerne oppfordres til å tegne egen reise- og ulykkesforsikring.
- Turlederne har gode kunnskaper i bruk av kart og kompass og vil i tillegg på de fleste turene benytte seg av GPS hvis det er nødvendig. Deltakerne oppfordres til selv å bruke kart og kompass aktivt.

Mobiltelefondekningen i våre turområder er delvis svært dårlig, så deltakerne kan ikke regne med å oppnå mobilkontakt underveis på turene.

Hvor krevende er turen?

I turpresentasjonene er det satt inn symboler som skal prøve å gi en pekepinn på hvor krevende turene er. Det er vanskelig å definere eksakt, men lurer du på om det er noe for deg, ta kontakt med turleder. Vi prøver nå en ny standardisert symbolnorm for vanskelighetsgrad av turer.

Gradering	Passer for	Høydemeter	Stigningsgrad/eksponering
	Nybegynnere. Krever ingen spesielle ferdigheter. I hovedsak kortere turer.	<300m	Moderate stigninger. Ingen vanskelige partier.
	Nybegynnere. Middels godt trent turgåere. Grunnleggende ferdigheter.	<400m	De fleste stigninger er moderate, men kan inneholde enkelte bratte partier. Enkelte partier kan virke luftige for noen.
	Erfarne turgåere. God utholdenhet. Krever godt turutstyr og gode fjellsko.	<1000m	Flere typer stigninger og utfordringer. Flere luftige og utsatte partier. Kan ha tekniske utfordringer og passasjer med noe klyving med støtte av hender.
	Erfarne fjellfolk. God utholdenhet. Krever godt turutstyr og gode fjellsko. Kunnskap om kart og kompass.	Ingen maks	Lengre toppturer med bratte stigninger og ujevnt underlag. Kan ha partier som er svært luftige og partier/passasjer med utsatt klyving, smale egger, sva, ur etc.

Turprogram/aktiviteter Troms Turlag, FSG, BT, BT Malangen, DNT ung, Balsfjord & omegn Turlag, Senja Turlag sommer/høst 2013

Utfyllende turbeskrivelse vil du finne på Troms Turlags hjemmeside www.turistforeningen.no/troms eller ved å kontakte turlleder.

Dato		Arrangør	Turmål	Vanske-grad	Kart	Turlleder/info/påmelding
31.05-2.06	H	Tilsynet	Dugnad Nye Dividalshytta		Turkart Bardu	Grethe Lilleeng, 952 01233
1.06-2.06		FSG	Summit Camp, "Bære lett - Sove høyt"		Lyngen	Vidar Eggiman 901 43556 Jan Fredrik Frantzen
2.06	D	Senja Turlag	Dronningruta Stangnes-Hovsøy		Turkart Senja sør	Geir T. Eidissen
4.06	Ti	Veteran/ Aktiv på dagtid	Varden, Tromsøya		Turkart Tromsø fastland	Åse Flydal Oppmøte innen kl 10.00 v/ Flyahallen
6.06	D	Landsmøte-kom./TT	Kveldstur til Kjølén		Turkart Kvaløya	Oppmøte Sørskardet kl 21.00
7.-9.06	H	BT	Telttur på Sandøya			Åshild Ønvik Pedersen aashild.pedersen@npolar.no 976 06267
7.-9.06	H	DNT ung	Uteklatrekurs: «fra inne til uteklatring»			Instruktør Magnus Eriksson. Påmelding dnt.troms@gmail.com
8.-9.06	H	FSG	Alpintkurs, sommer			Robert Kamben 458 54899 Info kommer på nett senere
9.06	D	Landsmøte-kom./FSG	Tromsdalstinden, Skitur		Turkart Tromsø fastland	Påmelding til TT-kontoret innen 07.06
9.06	D	Senja Turlag	Familedag i Tranøy Egnen for barn 6 – 12 år			Jon Erik Johannesen 911 80893 Arne Nygård, 905 33301
9.06	D	Landsmøte-kom./TT	Vasstind		1434 II Tussøya	Påmelding til TT-kontoret innen 07.06
9.06	D	Landsmøte-Kom./TT	Rusletur i motbakke Sommarøy/Hillesøy		1434 II Tussøya	Påmelding til TT-kontoret innen 07.06
10.06	D	BT	Seiling med Salarøy			June Malnes, jmalnes@hotmail.com
13.06	T	DNT ung	Buldreettermiddag i Småbakkan			Ola Dalan, 473 43030 Påmelding oladalan@gmail.com
14.-16.06	H	BT	Turboleir ved Jægervatnet			Monica Haugen Mikalsen, monne66@gmail.com 938 18300

14.-16.06	H	TT	Vårløsning i Dividalen		Turkart Bardu	Alf Iver Kinge 472 68826 Passer for nybegynnere
16.06		BT	Turbosesongen åpner!			www.turistforeningen.no/ troms
16.06	D	TT	Rødtind-Finlandsfjellet		1534 III Tromsø	Lisbeth Johannessen Jorunn Mørkved Oppmøte kl. 11.00 ved Skihuset, Storelva
16.06	D	Senja Turlag	Breitind på Senja		Turkart Senja nord	Thor Olsen, 934 68650 Audun Olsen Rolv Byberg
18.06	Ti	Veteran/ Aktiv på dagtid	Slaktarhaugen		Turkart Kvaløya	Åse Flydal Oppmøte innen kl. 10.00 v/ Fløyahallen
21.-22.06	H	DNT ung	Jubileumshelg for DNT Ung! Topptur, badestamp, midnattsol og kajakk på Kvaløya	 		Margrethe Aanesen/ Jarl G. Flaten. Påmelding og info jarl.flaten@gmail.com
21.-23.06	H	Tilsynene	Dugnad, Rostahyttene			John Arve Skarstad 464 05657
21.-23.06	H	Tilsynet	Dugnad, Nye Gappo			Jan A. Larssen jan.larssen@uit.no
28.06	D	Balsfjord & OTL	Midnattsoltur til Fugtind		1533 I Lavangsdalen 1533 IV Malangseidet	Odd H. Skogan, 915 86352 Ragna Gillebo
28.-30.06	H	Bygge- komiteen	Innvieelse av nyhytta på Dæрта			Internt arrangement
28.-30.06	H	Tilsynene	Dugnad, Stordalsstua			Erna Grime, 902 55351 Alt. helg, 5.-7.07
29.06-7.07		FSG	Samling i Lofoten		1131 I Austvågøya 1131 II Svolvær	Koordinator Hannah Vickers 477 11638. Foreløpig datoer, info senere.
30.06	D	Senja Turlag	3. Svanfjell til 1. Svanfjell		Senja sør	Hans Peder Pedersen Kåre Norum, 959 94744
6.07	D	TT	Sykkeltur, Vikran-Malangen Brygger-Vikran			Just Myhre 776 73195/ 991 50248
7.07	D	Senja Turlag	Ånderdalen Nasjonalpark		Senja sør	Kjell Fredriksen, 481 59611
17.07	D	Balsfjord & OTL	4. etappe Balsfjord på Langs, Strupen – Solli i Tamokdalen		1533 II Tamokdalen 1533 III Takvatnet	Helmer Hemmingsen 412 90959. Oppmøte kl. 9.00 Solli v/brua
17.07	O	Nordnorsk Botanisk forening/TT	Floraen på Fløya			Knut Fredriksen/TT Oppmøte v/nedre Fjellheisstasjon kl. 17.45. Alt. dato 23.07
21.07	D	Balsfjord & OTL	Snømannen, Andersdalen		1533 IV Malangseidet	Line Kvande, 984 33701 Natalia Nemytova

28.07	D	Senja Turlag	Tusteren		Turkart Senja nord	Anita Henriksen, 911 15299
28.07	D	Balsfjord & OTL	Blåruttind		1434 II Tussøy	Svein Pedersen, 991 60267 Emma Myrseth
2.-4.08	H	Senja TL, Balsfj. & OTL, TT	Jiehkkevarri		Turkart Lyngenhalvøya	Nærmere info www.turistforeningen.no/troms Begrenset deltakerantall
3.-4.08	H	BT	Telt- og badestamp i Grøt fjord			Info kommer senere www.turistforeningen.no/troms
4.08	D	Balsfjord & OTL	Ordførertur til Haugafjellet		1533 IV Malangseidet	Ole Johan Rødvei Gunn Grønås, 951 01210
8.-14.08	H	Tilsynene	Dugnad, Lappjordhyttene			Elin.knudsen@tromsfylke.no, 481 80910
9.-11.08	H	Senja Turlag	Stø – Nyksund – Stø (Dronningruta)		Vesterålen Sykkel- og turkart	Kirsti Lange, 414 39981 http://ut.no/rute/stoe-nyksund-stoe
10.-11.08	H	TT	Kvernbekken – Dæarta – Frihetsli		1532 I Dividalen 1632 IV Rostadalen	Jan Børre Henriksen 901 35492
11.08	D	BT	En ettermiddag med buldring			Innleid instruktør, mer informasjon kommer
11.08	D	TT	Kveldstur, Turleders surprise			Anna-Brith Arntsen
11.08	D	Balsfjord & OTL	Markenestind		1533 II Tamokdal	Marit Gåre, 480 66123 Eivind A. Hemmingsen
13.08	Ti	Veteran/ Aktiv på dagtid				Odd Magnus H. Hansen Helge Karlsen, oppmøte innen 10.00 v/Fløyahallen
16.-18.08	H	Balsfjord & OTL	1. etappe turlagshyttene Golda – Gappo		1633 II Helligskogen 1633 III Signaldalen	Gunn Grønås, 951 01210 Ragna Gillebo
17.-18.08	H	Senja Turlag	Førstegangstur Lysvann - Senjabu			Gunnlaug Hansen 924 63364 Vibeke Olsen
18.08	D	TT	Vasstind		1434 II Tussøy	Alf Iver Kinge, 472 68826 Påmeld. innen fre 16.
22.08	T	DNT ung	Buldreettermiddag i Småbakkkan			Ola Dalan, 473 43030 Påmeld. oladalan@gmail.com
23.-25.08	H	TT	Kyststiene på Vannøya Telttur		1535 II Helgøya 1635 III Karlsøya	Frank G. Larsen, Lisbeth Johannessen, 452 29729
23.-25.08	H	FSG	Samling Senja		1433 IV Mefjordbotn	Koordinert av Jan Fredrik Franzen, 900 78740 Harald Faste Aas
25.08	D	BT	Sykkeltur til Gammen i Simavik Felles turbotur			Tine Mikkelsen tine. mikkelsen@ibht.no 468 10298
25.08	D	Senja Turlag	Tårnelv – Fagerfjell 872 moh, Lenvik		1433 III Lenvik	Bente Johannesen, 472 91454 Nina Haugland, 926 36040

25.08	D	Balsfjord & OTL	1. etappe Balsfjord på langs, Vikran – Fjellbygda		1533 IV Malangseidet 1534 III Tromsø	Svein Pedersen, 991 60267 Leif Petter Lieng. Oppmøte v/ klubbhuset Røyken il kl. 9.00
27.08	Ti	DNT ung	Stisykling på Tromsøya			Simon Clement, Tromsø Ski og Sykkel. Påmelding til dnt.troms@gmail.com
27.08	Ti	Veteran/ Aktiv på dagtid				Reidun Jenssen, Mathilde Grødal, oppmøte innen kl. 10.00 v/Fløyahallen
30.08-1.09	H	TT	Tur i Bjørneland		1632 IV Rostadalen	Thomas Johansen SNO Toril Skoglund Påmelding til troms@turistforening.no
30.08-1.09	H	DNT ung	Kajakkurs			Mia Kanstad. Påmelding til dnt.troms@gmail.com
31.08-1.09	H	FSG	Barrastind m/ overnatting		1633 III Signaldalen	Harald Faste Aas 952 80638. Overnatting i telt
August	D	BT Malangen	Padletur			Hanne Uteng, 901 90387
1.09	D	BT	Grottetur			Tore Brattli, tore.brattli@uit.no
1.09	D	Senja Turlag	Børringsfjellet, søre		1433 III Finnsnes	Siw og Steinar Løvaas, 930 90047. Jorun Westad og Odd Lekang
1.09	D	Balsfj./TT	Tønsvik – Russevanka – Breivikeidet		Turkart Tromsø fastland	Helmer Hemmingsen, 412 90959, Åse Flydal Påmeld. innen 25.08
4.09	O	DNT ung	Buldreettermiddag i Småbakkan			Ola Dalan, 473 43030 Påmelding oladalan@gmail.com
6.-8.09	H	TT	Rosta – Gappo – Reiersdalen – Tverelvmo GPS – kurs		1633 III Signaldalen 1632 IV Rostadalen	Pål Tengedal, 930 51777
6.-8.09	H	FSG	Grottetur			Jan Thomas Schwenke Tore Brattli, 932 08669
8.09	D	DNT ung	Topptur til Hamperokken		1534 II Ullsfjord	Jan Børre Henriksen bohenrik@online.no
8.09	D	Balsfjord & OTL	5. etappe Balsfjord på Langs Solli – Tverelvmo		1533 II Tamokdalen	Knut Andreassen, 906 04427 Svein Pedersen. Oppmøte Tverelvmo kl. 9.00
8.09	D	Senja Turlag	Mårtind, 1325 moh		1533 III Takvatnet	Åge Hansen, 917 56 719 Jorunn Fleten, 988 69100
8.09	D	TT	Litletind v/Laksvatn		1533 I Lavangsdalen	Harald Bohne, 452 84226

10.09	Ti	DNT ung	Kajakkveld			Monica Haugen Mikalsen monne66@gmail.com 938 18300
10.09	Ti	Veteran/ Aktiv på dagtid				Helge Karlsen Odd Magnus H. Hansen Oppmøte innen 10.00 v/ Fløyahallen
13.-15.09	H	TT	Uløya, tre topper		1634 I Rotsundet	Elisabeth Giæver 932 38106
14.-15.09	H	FSG	Sykel- og topptur til Skjervøy		1634 I Rotsundet	Audhild Høyem, 922 50006 Påmelding
15.09	D	BT	Klatring på Korteidet			Innleid instruktør + Tore Brattli, tore.brattli@uit.no
15.09	D	DNT ung	Stisykling på Bøntuva			Simon Clement, Tromsø ski og sykkel. Påmeld. dnt.troms@gmail.com
19.-22.09	H	TT	Kirkesdalen – Gaskas – Vuoma – Frihetsli Pendeltur		Turkart Bardu	Alf Iver Kinge, 472 68826 Åse Flydal Jan Børre Henriksen Magne Lund
20.-22.09	H	Tilsynene	Dugnad Goldahyttene			Bjarne Bockelie 480 94100/776 57928
24.09	Ti	DNT ung	Kajakkveld			Monica Haugen Mikalsen monne66@gmail.com 938 18300
24.09	Ti	Veteran/ Aktiv på dagtid				Oddbjørg Elvevold, Harald Johannessen. Oppmøte innen 10.00 v/Fløyahallen
27.-29.09	H	TT	Altevasshytta – Lappjord – Altevatn		1532 III Salvasskardet	Elin Knudsen, 481 80910
27.-29.09	H	FSG	Dugnad på Jægervasshytta		1634 III Lyngen	Jan Børre Henriksen Leif Lillevoll, 911 69916
4.-6.10	H	DNT ung	Rostahytta		1632 IV Rostadalen	Mer informasjon kommer påmelding til dnt.troms@gmail.com
4.-6.10	H	TT	Dividalshytta – Dæarta – Frihetsli		Turkart Bardu	Alf Iver Kinge, 472 68826
6.10	D	BT	Felles Turbotur til Klubben i Lyfjord			Åshild Ønvik Pedersen aashild.pedersen@npolar.no 976 06267
8.10	Ti	Veteran/ Aktiv på dagtid				Harald Johannessen Torbjørg Østgård, oppmøte innen kl. 10.00 v/Fløyahallen
10.10	T	DNT ung	Kajakkveld			Monica Haugen Mikalsen monne66@gmail.com 938 18300
12.-13.10	H	FSG	Rekrutteringstur Overnatting og topptur		Sted kommer senere	Harald Faste Aas, 952 80638

13.10	D	BT	Gruvetur i Tromsdalen			Monica Haugen Mikalsen monne66@gmail.com 938 18300
16.10	OT	BT	Lommelykttur i Tromsdalen			Mer informasjon kommer
18.-20.10	H	BT	Turboleir ved Jægervatnet			Monica Haugen Mikalsen monne66@gmail.com 938 18300
25.-27.10	H	BT	Overnattingstur til Tussevollen			Marie Smeland marie.smeland@gmail.com
Okt/nov	H	TT/Balsfj.	Fotokurs			Nærmere info www.turistforeningen.no/troms
1.-3.11	H	DNT ung	Regionsamling med Turlederkurs			Mer informasjon kommer
13.11	O	BT/Røde Kors	1. hjelpskurs for barn			Påmelding til dnt.troms@gmail.com
13.11	O	DNT ung	Skredsøker Øvingskveld med sender/mottager. NB! Snøforbehold			Mer informasjon kommer
17.11	D	FSG	Farvel til sola fra Vasstind		1434 II Tussøya	Jan Thomas Schwenke Jan Børre Henriksen Påmelding til 900 50727
21.-24.11	H	FSG	Førstehjelpskurs utenfor allfarveg		1534 II Ullsfjord	Ansvarlig, tur/kurskomiteen og Røde Kors. Info og påmelding senere
27.11	O	BT	Spikkekurs på Stakken m/Leidulf Olsrud			Tine Mikkelsen tine.mikkelsen@ibht.no 468 10298
29.11-1.12	H	DNT ung	Førstehjelpskurs på Røde Kors hytta			Påmelding til dnt.troms@gmail.com
7.-8.12	H	FSG	Julebord på Trollvassbu		1534 II Ullsfjord	FSG-styret
8.12	D	BT	Julegrøt i Hamna			Hilde Jenssen og Monica Haugen Mikalsen monne66@gmail.com, 938 18300
17.12	Ti	DNT ung	Bållkveld med fullmåne			Mer informasjon kommer

HOS OSS FINNER DU ALT AV TURUTSTYR OG BEKLEDNING SOM DU TRENGER TIL TUREN – OGSÅ UMLEIE AV HYTTEKØKKE TIL MEDLEMMENE.

VI KAN SPORT!

SPORT 1, DOMUS SENTER BARDU

Vann- og vindkraft i Troms

Troms er i vinden og vannet temmes som aldri før. En landskapsforestilling i forrykende tempo. Er du klar? Maken er ikke sett på mange tiår, siden landet skulle bygges i etterkrigstiden. Her er det tivoli og kalas nok til alle. Men hvordan var det nå igjen med natur og friluftsliv og sånn?

Hvordan står det til i Troms?

«Jo, takk, eventyrlandet har det stort sett bra. Enn så lenge i alle fall. Med mine ville vidder, langstrakte daler, spektakulære tinder, fossende elver og kritt hvite strender, i all beskjedenhet, føler jeg at jeg har litt å by på. Og dere tar meg i bruk. Nyter gode opplevelser. Takk skal dere ha. Håper dere liker min klukkende vannsang og mine svevende vindstrofer. Jeg legger ikke skjul på at jeg er spent på hvordan dere synger med videre.»

I dag foreligger det et stort antall søknader om vind- og vannkraftutbygginger i fylket. Over 80 vannkraftsøknader ligger inne sammen med en rekke vindkraftsøknader. I tillegg eksisterer mange gamle vannkraftutbygginger som allerede preger store deler av innlandet langs hele Troms, fra Altevatnet og nordover til Kvævangsbotn, som berører både gode lakse- og fiskeelver, verneområder, kjære landskapselement og friluftsområder. Tromsnaturen ligger under et stort press. Her kommer noen betraktninger.

Jenta i bekken

Ei lita jente sitter bak den rødmalte låven. Det er varmt i været denne julidagen og godt å sitte ved den klukkende bekken som renner forbi som en velsignelse. Jenta sitter på huk og leiker med den lille tremølla som bestefar ivrig snekret sammen i går kveld. I en herlig runddans fosser vannet gjennom hjulet, det spinner som aldri før, vannet spruter friskt på solvarm hud, og i de 250 omliggende husstander smiles det takknemlig gjennom dusjkabinettet over at bestefar ofret et par timers arbeid for lokalsamfunnet kvelden i forveien. Stemmer beskrivelsen? Ifølge bildet som presenteres i for eksempel Hålogaland Kraft sin reklame om småkraftutbygging er i alle fall svaret ja. Og uten å undervurdere folks generelle oppfatning om tema, tror jeg bildet ikke har vært så langt fra realiteten når en i forbifarten har hørt at det skal bygges et par småkraftverk i distriktet for å bedre miljøet.

Erfaringene om småkraftutbyggingene rundt i fylket viser dessverre en helt annen virkelighet enn

Bentsfjordelva i Storfjord og småkraftutbygginga der. Foto: Tore Figenschau

jenta i bekken. Dersom hun hadde tatt seg en tur til for eksempel Saltdalselva i Tromsø og Bentsjordelva i Storfjord ville hun nok fått seg en overraskelse. Utbyggingen av breie veier, nedgravde rørgater, kraftstasjoner, redusert vannføring m.m. har ført til omfattende inngrep og landskapsendringer i Tromsnaturen. Begrepet «små» i småkraftverk har vel vist seg å best gjenspeile det beskjedne bidraget anleggene gir i kraftsammenheng - for målt i inngrep og konsekvenser er retorikken misvisende.

Hvorfor så mange – og så travelt da? Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE) tar avgjørelser om vassdragskonsesjoner annenhver dag. I går tok de en. I mårra spikrer de en ny. Nyansatte og ringreiver skal i rekordfart prøve å behandle de rundt 750 søknadene som stanger på. Er ikke kraftverket koblet til nettet før 2020, tørrlegges drømmen og utbygger kan vinke takk og farvel til subsidiene som skulle gjøre elva lønnsom. Det er her de såkalte elsertifikatene kommer inn, også kalt grønne sertifikater. Utbyggere av ny vind-

og vannkraft som får koblet seg på nettet før 2020 får støtte av deg og meg til produksjonen, da det er vi som finansierer ordningen over strømmregninga. For å rekke fristen må sakene behandles i en fei, og det er historisk mange som har hevet seg med for å delta i kalaset.

Henger vi med?

NVE har økt bemanningen og satt alle kluter til i søknadsbehandlingen. Likevel er kapasiteten på bristepunktet. Så hva med alle de andre partene? Miljøforvaltninga har store utfordringer med å følge opp sakene på en forsvarlig måte, og de frivillige organisasjonene har ikke ressurser til å medvirke reelt med dagens tempo og omfang. Flere og flere omtaler nå situasjonen som et demokratisk problem. Hastverket og mangel på helhetlige planer går ut over kunnskapsgrunnlaget og mulighetene til å bidra i tilstrekkelig grad.

For å klargjøre bakteppe litt nærmere så har Norge i dag to forpliktelser hva gjelder fornybar energi. Den ene er å oppnå en fornybarandel på

67,5 % før 2020, og den andre er sammen med Sverige å produsere 24,6 TWh ny energi før 2020 gjennom den nevnte sertifikatordningen. Liggervi så an til å nå disse målene? Ja, i aller høyeste grad. Vi ligger allerede an til å overoppfylle målene. Det er all grunn til å ta langt større hensyn til natur- og friluft i sakene framover.

Grønn lunge eller grønt batteri?

Hva ønsker vi å være her i Norge? Her i Troms? Det er jo ikke alltid svart/hvitt, men Norge har et overskudd av energi, det samme gjelder i Nord-Norge. Og det kommer bare til å øke framover både gjennom den nye produksjonen og økt fokus på energieffektivisering. Skal vi bygge ned naturen vår her for å bidra med fornybar energi i Europa – ta rollen som grønt batteri? Om vi bygger ut alle resterende vannkraftressurser i Norge kan vi holde EU gående i 8 timer. Ca. 0,92 promille av årlig energibehov. Det er urealistisk å fungere som grønt batteri. Et annet grunnleggende moment er at ingen ting i dag tyder på at den nye fornybare energien faktisk er med på å fase ut fossil energi. Det meste tyder på at dette kommer i tillegg, at det fører til lavere energipriser og økt forbruk. Og vind- og vannkraftutbyggingene truer både landskapet og de grønne lungene til kilde for både biologisk mangfold og friluftsopplevelser for folk flest.

Kampen om arealene

Det er flott med fornybar energi, og det er nødvendig med en overgang fra fossilsamfunnet for å forhindre en overoppheting av planeten vår. Men er måten vi prøver å løse det på i dag den rette? Er dette tempoet, disse voldsomme tallene, som ikke bare er tall, men som er konkrete steder, opplevelser, barndommens landskap, boplasser for folk og dyr, folkehelse, biologisk mangfold m.m., måten å gjøre det på? Naturen er dyrebar, og arealene er under sterkt press fra mange interesser. «Kampen om arealene» er samtidsspenning uten sidestykke. Forvalter vi arealene våre bærekraftig?

Riksrevisjonen har kommet med kritikk over Norges arealdisponeringer og svarer klart nei.

Arealendringer er hovedårsaken til dagens tap av biologisk mangfold, noe vi har forpliktet oss til å stoppe. Og vi mister stadig mer urørt natur i Troms, i en forrykende fart, noe som også er et politisk mål å bevare. Mange stiller seg spørsmålet om vi går for langt i å bygge ned det vi argumenterer for at vi skal ta vare på. Rettferdiggjør den nye energien som kommer fra disse anleggene de mange inngrepene som gjøres? Mange bekker små, sier småkraftutbyggerne, det gjør en stor Å. Altså energimessig. Men det gjør sannelig en stor Å inngrepsmessig også. Samler en alle småkraftutbyggingene vil de utgjøre rundt 880 km, altså ca. 4 ganger Reisaelva etterfulgt av 3 ganger Målselva. Hva er gevinsten i forhold til de varige og store endringer som vil finne sted i landskapet rundt oss? Og hva med alle andre forpliktelser og mål vi har for disse arealene. Ikke minst all kilden til rekreasjon og godt friluftsliv?

Eiffeltårn og iskasterfyrverkeri?

«Er det noen som har stusset over at Tromsø by, selveste Nordens Paris, ikke har høye monumentale bygg å slå i bordet med? Nå ligger alle muligheter tilstede for å plante 20 struttende Eiffeltårn i beste sendetid, eller i alle fall i beste friluftsområde, ned på Krokenfjellet. Her kan vi by på roterende disko med midnattsola som DJ 24/7 i sommerhalvåret. Med radarteamet sol og vind skal det ikke stå på blinkingen. Bekymre deg ikke for meget over den trykkende stillheten som har preget området, for nå får du fort en god porsjon støy med på kjøpet. Duren av kjøkkenvifta, drømmen om det perfekte lammelår, midt på byfjellet. Legg bort din redsel om å forville deg i urørt bynær natur, her kan du nyte 10 meter brede veier med herlig, stiv linjeføring. Nordlysturismen drar alene inn 100 millioner kroner i Tromsø i løpet av noen skarve vinter måneder – men se opp, for her kommer det et roterende iskasterfyrverkeri som vil toppe det hele. Du må bare huske å ta med deg hjelm til forestillingen.»

Kroken vindpark sett fra Skarvassbu. Illustrasjon: Bjørn Blix

Vindkraft og Kroken

Det er ikke bare antall småkraftsaker som har eksplodert i det siste, det gjelder også vindkraft. Også i Troms har det begynt å presse på flere steder. Fakkene vindkraftverk er satt i drift på Vannøya og et av Norges største anlegg er konsesjonsgitt på Raudfjell/Kvitfjell på Kvaløya med hele 110 vindturbiner. Det er også en rekke andre prosjekter på gang, og det nyeste meldte tilskuddet er Kroken vindkraftverk på byfjellet i Tromsø. Sistnevnte er planlagt midt i løypenettet til Troms Turlag. Midt i hjertet av Tromsø bys mest urørte bynære turområde, med den funksjonen og kvaliteten dette innebærer. 1,3 km fra Skarvassbu - en av de populære hyttene som ligger som perler på en snor på fastlandssida, med flere hundre overnattinger årlig. Og lang flere forbi passerende. Anlegget vil dominere en av Troms mest populære skitur, fra Snarbyeidet til Tromsdalen. Det vil ligge midt i gode opplevelser, rekreasjon, folkehelse, identitet, reiseliv og bolyst. Vil litt ny kraftproduksjon kunne overgå dette?

Nye veier for friluftslivet?

Har du en yndlingssti? Går du helst for liten og kronglete, eller bred og rett? Forsker Anette Bischoff har nylig skrevet en doktorgrad om hvordan stien påvirker opplevelsen vår. Den smale stien skaper nærhet, senker tempo og knytter oppmerksom til naturomgivelsene, mens den brede stien flytter fokus framover og oppmerksomheten rettes gjerne

mot andre ting enn naturen. Hvordan tror du det blir med en 10 meter bred vei tilpasset store, tunge maskiner? Utbyggere argumenter ofte med at en utbygging vil fremme friluftslivet grunnet de nye veiene. Det finnes eksempler på at områder har blitt åpnet opp for mer friluftsliv grunnet veiutbygging, for eksempel Altevatnet. Men det finnes mange veier i fjellet i Troms etter hvert. Så er det flere slike friluftsliv behøver nå? Er det anleggsveier på Krokenfjellet som skal ivareta universell utforming for rullestolbrukere, småbarnsforeldre med barnevogn m.fl. i Tromsø framover? Det er svært viktig at alle grupper av befolkningen får komme seg ut og nyte gode opplevelser i naturen. Men er det kraftprodusentene som skal stå i bresjen for tilretteleggingen?

Har vi en plan?

Vindkraft er den mest arealkrevende kraftproduksjonen vi har. Det er ikke rart det byr på noen intersemotsetninger. Det er mange ubesvarte spørsmål knyttet til det totale klimaregnskapet for vindturbinanleggene i norske fjell- og fjordlandskap, og hvorvidt og hvor mye det faktisk erstatter fossil energi er omstridt. Per i dag ser det ikke helt lovende ut. For å få bukt med energiutfordringene ligger svært mange svari energisparing og energieffektivisering. Men kanskje må det også til noe ny produksjon?

Utfordringen ligger i dag blant annet på at det ikke finnes noen helhetlige og overordnede planer.

Småkraftverk - store inngrep. Foto: Tore Figenschau

Da blir det ofte særlig konfliktfylte områder som dukker opp, og store ressurser brukes på enkeltpersoners ideer istedenfor at en har en helhetlig oversikt over de mest verdifulle og konfliktfulle områdene. Dette gjelder også for vannkraft. En har verneplanene for vassdrag, men disse inkluderer ikke de mange hundre elvene som nå er søkt for småkraftutbygging. Nye landskaper blir berørt, særlig de verdifulle områdene mellom sjø og fjell her i Troms, og en type landskapselement som Norge har særlig ansvar for blir systematisk nedbygget. Sølvstrengene forsvinner og fossesprøytsoner, bekkeløfter og gyteplasser forringes. Utbyggingen har båret preg av et planløst «førstemann til mølla»-prinsipp. I dag jobbes det mer aktivt med å se utbyggingene samlet. Dette er nødvendig og i tråd med naturmangfoldloven, men vi har enda en vei å gå. Ville regionale planer om verdifulle landskap gi et løft? Hva med en helhetlig energipolitikk, en nasjonal energiplan? Kanskje vi kan starte med revidering og effektivisering av våre allerede eksisterende kraftverk?

Positiv trend

For å snakke litt statistikk igjen så var det kun gitt 2 avslag i vannkraftsaker i Troms da nyttårsrakettene smalt 2011/2012. I løpet av 2012 og fram til april 2013 er ytterligere 7 av våre elver i Troms spart. De fleste avslag har hovedbegrunnelse i reindriften, og den samlede belastningen ble også trukket fram. Andre grunner var biologisk mangfold og landskap. Og helt nylig kom det første avslaget hvor friluftsliv og landskap veide tyngst, i Fosselva i Nordreisa. Dette er positivt, og det er fristende å håpe at dette er starten på en trend hvor friluftsliv og landskapsverdier i Troms blir vektlagt sterkere og gitt større verdi i tida framover. For enda er det rundt 80 småkraftsøknader inne og skal en ivareta fylkets særegne natur og friluftsmuligheter, kan det kanskje være framsynt å legge lista betraktelig høyere enn det siste årets knappe 50 % avslag?

Neste generasjons landskap

Hvordan vil vi etterlate fylket vårt til våre etterkommere? Har det noen verdi å oppleve urørte vassdrag og intakt natur? Hallingdølen og visesangeren Stein Torleif Bjella skildrer en av overleveringsalternativene slik: «Alle bekkjin som eg eig skal eg leggje i røy, fjellfossen tek eg med meg når eg døy, i fjøsen har eg ingenting, turbinen er gullkalven min». Så hvilken sang velger vi i Troms? Det er neste generasjon som må leve med våre toner.

For forum natur og friluftsliv,
Eivind Høstmark Borge, koordinator

5 turer med turbo 2013

Barnas Turlag inviterer i år igjen alle barn i alderen 0–12 til å delta på "5 turer med Turbo"!

I fjor møtte vi veldig mange fornøyde barn og foreldre som hadde kost seg på tur. Derfor gleder vi oss til igjen å invitere skoler, barnehager, hjemmeverende, barn og foresatte i alle aldre til å komme seg på tur!

Ta det som en ettermiddagstur, formiddagstur eller bruk hele dagen ut på tur med barn. Skoler og barnehager kan legge opp noen turer i nærområdet, slik at de barna som ønsker det, kan ta flere turer med foresatte eller venner etterpå.

Vi har lagt ut 10 turer som man kan velge imellom. Alle er forholdsvis lette, og noen er også mål for "ti på topp"-turene. Perioden for turene har vi satt fra 16. juni til 6. oktober 2013. I år kan dere velge mellom følgende turmål:

- Gammen i Simavika på Ringvassøya – til denne har vi en felles sykkeltur søndag den 25. august.
- Fløya på Fastlandet (også en «ti på topp» tur).
- Varden på Tromsøya (også en «ti på topp» tur).
- Nattmålsfjellet
- Kjølen på Kvaløya (også en «ti på topp» tur).
- Klubben i Lyfjord – til denne har vi en felles avslutningstur søndag den 6. oktober
- Slaktarhaugen på Kvaløya (også en «ti på topp» tur).
- Brosmetind på Kvaløya (også en «ti på topp» tur).
- Hillesøytoppen på Hillesøya ved Sommarøy
- Skihytta på Sandhaugen, start ved Kattfjord skole på Kvaløya.

Registreringsskjema for gjennomførte turer, turbeskrivelser og kart finner du på våre nettsider, www.turistforeningen.no/troms. Skriv ut og så er det bare å gå på tur! Det er ikke nødvendig med påmelding). Dere samler på kodene som er på skiltene på toppen. Når minst fem turer er gjennomført har man fortjent et diplom og en premie. Men klarer du alle ti blir du Super-Turbo!

Pris for å delta er 50 kr pr. barn som er medlem i Turlaget og 100 kr for de som ikke er medlem.

For barn koster det bare kr 105 i året å være medlem av Barnas Turlag. Man kan melde seg inn på kontoret til Troms Turlag eller på nettet.

Diplom og premie får man utdelt ved å ta med seg registreringsskjemaet og komme innom Turlagskontoret i åpningstiden (onsdag 12–16, torsdag 12–18 og fredag 12–14).

Send oss gjerne epost med bilder fra turene deres, kanskje ditt bilde kommer på våre nettsider!

Med hilsen fra Turlagskontoret

Av Kirsten Buck Rustad og Turbo,
troms@turistforeningen.no

Med Barnas Turlag til Steindalsbreen i Lyngen

Breutstyr og utfordringer med små føtter

Turen starta for mange av oss på turlagskontoret for å låne utstyr. En bretur med 11 unger og 8 voksne krever mye utstyr: økser, seler og stegjern til alle. I tillegg måtte vi ha et bretau per taulag og annet småtteri. Selv om Barnas Turlag har en del utstyr ble det en utfordring å finne seler og ikke minst stegjern til de minste. En annen utfordring var å finne sko til de minste som det var mulig å feste stegjern på. Noen hadde fjellsko som kunne brukes, andre brukte vinterskoene. I vårt tilfelle ble løsningen å bruke snowboardsko. Disse gjorde foten en del større og hadde en fasong som gjorde det mulig å feste stegjernene. Kveldstimene etter ankomst til Steindalshytta blei brukt til prøving og justering av stegjern. Med noen ekstra skruer og noen ekstra reimer fikk vi tilpassa og festa alle stegjern slik at alle var klare for tur neste dag.

Miljø- og geologiundervisning underveis

Anmarsjen fra hytta til breen er lett å gå og relativt tørr. Dalen er full av geologiske severdigheter, og den ga mange muligheter for å se og undre seg, og for å diskutere bre og breens omgivelser. Elva gjennom dalen har den karakteristiske blå brefargen. Hvorfor det? Den siste delen opp mot breen gikk gjennom store morenerygger og grushauger. Hvordan hadde dette skjedd? Hvor kom all sanda og grusen fra? Før brefronten var det satt opp skilt som viste hvordan breen hadde trukket seg tilbake de siste årene, og både voksne og barn var overrasket over den store og raske tilbaketrekningen. Dette ga også næring til

diskusjoner om bresmelting og klimaendringer generelt, og ungene viste både kunnskap og engasjement om temaet.

Isklatring. Foto: Tore Brattli

På breen

Dette var det første møtet med en isbre for ungene og også for mange av de voksne. Vi var derfor spente og forventningsfulle når vi ankom breen. På avstand ser den mest ut som en snøflate, men de første som prøvde seg ut på isen uten stegjern fikk kjenne at det faktisk var rein is som var ditto glatt. Dette ga oss umiddelbart mer respekt for breen. Før vi i det hele tatt kunne begynne å tenke på å gå, måtte isen utforskes nærmere med isøksene. Med litt innsats kunne man hakke ut fine klare isbiter. Med 11 unger som hakket ivrig på iskanten kunne vi nesten si at vi hadde bidratt bitte litt til ytterligere tilbaketrekning

Gjengen samlet.. Foto: Tore Brattli

av breen. Etter at vi hadde fått på oss mer klær og masse utstyr, var vi til slutt klare for å komme oss inn på breen. Unger og voksne ble delt inn i taulag, og vi starta å gå med brefallet som mål. Vi hadde i løpet av anmarsjen fått instruksjon fra turlleder Tore om hvordan vi skulle gå på breen: stramme tau, litt breibeint så vi ikke hekta stegjernene i hverandre og hvordan vi skulle holde øksa. Og ikke minst hadde vi fått undervisning i hvordan vi skulle oppføre oss og hva vi måtte passe oss for. I starten hadde vi nok med å mestre å gå med utstyret, men ungene fikk fort god dreis på vandringen, og de kunne konsentrere seg om å studere breen nærmere. En og en fikk

gå ut på kanten av sprekkene og se ned i noen dype spennende avgrunner. Noenganger kunne vi se elver som rant i bunnen på sprekkene. Det var også mange spennende små og store hull i breen som ofte var fylt med vann, og som også måtte utforskes. Unger gjør det meste til en lek, og brevandring er intet unntak. Derfor begynte de fort å utfordre seg selv og andre med hoppe over sprekker, balansere på smale rygger og klatre i små vegger. Etterhvert nådde vi målet for turen – brefallet. Her ble det laget toppsikringer slik at ungene fikk boltre seg med klatring i bratte isvegger som krevde både mot og styrke for å komme opp. For noen ble brevandring en kald og sur

Regnvær på breen. Foto: Tore Brattli

Alt må undersøkes! Et spennende, vannfylt blått hull i isen. Foto: Kirsten Buck Rustad

opplevelse fordi litt regnvær underveis og mange berøringer av isen på turen oppover breen gjorde både votter og bukser våte. Men alle trivdes godt på breen selv om noen valgte å gå ned før de andre istedenfor å vente på tur for å klatre.

Gode turopplevelser og klar for neste

Vi fikk alle lære mye om bre og brevandring denne helga og vi ble mange erfaringer rikere. Men like viktig var det at ungene (og de voksne) fikk en god turopplevelse. Naturen er fantastisk i Steindalen, og kontrastene mange; nederst er dalen frodig og denne høst-helga i september var det fantastiske farger. Rundt breen derimot er det goldt med stein og grus og gråhvite farger. Med gløtt av sol ble dette til fantastiske bilder på netthinna. Mange nye vennskap ble også knyttet i løpet av helga. Det var full aktivitet og lek både i og rundt hytta fra første stund. På veien tilbake til bilene løp ungene i samla flokk, og de eldste hjalp de yngste slik at alle skulle komme ned før de voksne.

På turen til og fra breen gikk praten i ett. På tur tilbake fra breen begynte fort praten å dreie seg om neste tur. Når skal vi tilbake til Steindalsbreen? Eller kanskje skal vi søke nye utfordringer og erfaringer neste gang? Kanskje møtes vi på grottetur til neste høst?

Av Liv Karen Johannessen

Fakta om Steindalen

- Steindalen ligger i Storfjord kommune og er en del av Lyngsalpene
- Steindalsbreen er lett tilgjengelig og brefronten ligger på ca 450 moh
- Steindalshytta er på ca 60 kvm og har soveplass til 30 stk, stor stue og kjøkken. Den eies og drives av Storeng Steindal Trim og leies ut for overnatting.
- Avstander: fra parkeringsplassen – Steindalshytta 2,5 km (motbakke), Steindalshytta – Steindalsbreen 3,5 km

Foto: Pål Tengesdal

Nytt fra Troms Turlag

Søndag 21. april hadde 4 herrer noen lange runder ute i terrenget for å frakte ut 672 m klopper fra Snarbyeidet til stien mellom Nonsbu og Tønsvika. Jeg hadde bestilt 500 m, men vi fikk altså levert 35% mer fra Neumann bygg. Antar det har sammenheng med at de kjørte ut med lastebil fredag ettermiddag var akkurat 2 pakker, og slike pakker er lettest å løfte hele av en lastebil. Tørrvekt av materialer med dimensjon 48x148 mm (2"x6") er 4 kg pr m, men disse hadde ligget lagret ute hos Neumann. Et veldig forsiktig anslag er 50% økt vekt, en mer realistisk vekt er det doble av tørr vekt. det betyr at skuterkjørerne har fraktet ut over 5 tonn klopper.

På første runde synes vi skuterføret var brukbart mellom Snarbyeidet og Nonsbu, mens det var tyngre ut fra Nonsbu. Den nedbøren som hadde kommet som regn rundt Tromsø fredag-lørdag var kommet som snø i stigingene vest for Nonsbu. Så vi sleit med å komme oss opp, og kjørte oss fast. Det er tungt å grave fram/løfte en skuter!

Vi hadde regnbyger, solgløtt og tidvis flatt lys uten skygger. Regn og sol gjorde at snøen ble blautere (mer gjennomslag) utover dagen. Så skuterførene mente at det var best om jeg oppholdt meg på Nonsbu for å få bedre manøvrerbarhet på skuterene. Etter å ha blitt med en runde for å markere hvor i terrenget kloppene skulle lastes av (15 ulike steder) fikk jeg indretjeneste i hytta. Sju madrasser er rullet sammen, så stramt det lot seg gjøre med snorer fra vedsekker. Noen senger fikk nye madrasser (tidligere brakt opp) og stretchlaken :-)

På grunn av det tunge føret brukte skuterne mer bensin enn beregnet, spesielt mot slutten. Så vi måtte laste av et skuterhengerlass bak sjåen på Nonsbu, slik at vi rakk tilbake uten å gå tomme for drivstoff. Og på grunn av ennå blautere forhold nederst i skogen mot Tønsvika fikk vi ikke kjørt ut klopper til de nederste partiene hvor det trengs utbedringer. Her var det også så kronglete og trangt mellom trærne at skuterne ikke kunne holde styrefart. Flere av de andre stedene

hvor vi hadde planlagt å laste av kloppene kom vi ikke helt inntil, grunnet lokale snøforhold og/eller topografi i området. Så noen steder må vi bære kloppeper 20-30-50 m til sommeren. Heldigvis blir det i nedoverbakke. Vi mistet også noen enkeltplanker, og disse 4 ble samlet og lagt bak sjåen på Trollvassbu. Da vi kom til Nonsbu sto det nordligste vinduet åpent og blafret i vinden. Ingen på hytta siden forrige helg.

Vi startet hjemmefra før kl 09.00 og var hjemme rett før kl 21.00, så all ære til skutergutta. De har også kjørt mange mil tidligere i vinter, med ved, gass, ovner, piper og beslag, tjærepapp og materialer. Ingen sure miner der i gården, over tunge lass og vanskelig føre. Uten dem så stopper Troms Turlag!

Av Pål Tengesdal

Foto: Pål Tengesdal

Lyst til å prøve noe nytt men har ikke utstyr? Kom og lån hos oss!

Troms Turlag minner om at du kan få leid utstyr hos oss! Fjellsportgruppaharskredsøkere, spader, sondestenger, stegjern, isøkser, hjelmer og klatresele. Barnas Turlag har pariserpulk med drag til utlån til sine medlemmer. Ungdomsgruppa har skredsøkere og GPS.

Nytt av året er at vi skal kjøpe inn to GPS og to buldrematter med støtte fra FYSAK. Buldremattene vil i hovedsak være for barne- og ungdomsaktiviteter. Kom innom kontoret i åpningstida hvis du har behov for å leie utstyr.

Trilleturer

Liker du å være ute og trille den lille? Nå kan du trille sammen med andre som også liker å trille. Kjersti Braathen har tatt initiativ til å begynne med trilleturer. Det er ikke bestemt hvilke dager ennå, men følg med på nettet for informasjon eller ta kontakt direkte med Kjersti, kjersti@oppnord.no

Aktiv på dagtid

Dette er et prosjekt som er tilrettelagt av Troms Idrettskrets for personer som trenger et aktivitets-tilbud på dagtid. Troms Turlag er engasjert i dette prosjektet for å tilrettelegge et tilbud på noen tirsdager i løpet av sommersesongen. Turene er basert på Ti på Topp-mål, og turledere vil være medlemmer av Veterangruppa. Turene er åpne for medlemmer av Troms Turlag. Møt opp ved Fløya-hallen på angitt tidspunkt hvis du vil være med.

Nærturer i Tromsømarka

Troms Turlag samarbeider med Henrik Romsaas i Tromsøkommune, Tromsømarkaprojektet. Vi når nå gang med å planlegge 20 nærturer.

Vi oppfordrer deg til å sende inn bilder og forslag til rundturer på Tromsøya. Disse skal benyttes i det nye sommerturkartet som lages i et samarbeid mellom det Tromsømarkaprojektet og Troms Turlag. Bildene kan være turmål eller turaktiviteter i nærmiljøet på Tromsøya. Mer informasjon om dette på vår hjemmeside

www.turistforeningen.no/troms

Minneord om Reinert Grammeltvedt

Foto: Lisbeth B. Johannessen

Reinert døde 1. desember 2012, 64 år gammel. Kreftsykdommen hadde satt seg fast, men i ei vanskelig tid klarte Reinert å holde fokuset på fysisk aktivitet og la inn aktive økter der det var mulig og så langt kreftene klarte det.

Reinert har vært en sentral del av Universitetets historie i 37 år med sin allsidige fagkunnskap, men det var den turglade og naturkjære Reinert jeg lærte å kjenne. Han var en ivrig turgjenger sammen med venner og på felles-turer med Troms Turlag. Etter hvert kom han med i dugnadsarbeidet for turlaget, og det ble alskens vedlikeholdsarbeid på hyttene, og det ble mange mil med remerking og nye varder på stinettet. Det ble kløyving og vedstabling på

Dividalshytta og hyttebygging på Jubileumshytta. Interessen for å delta i frivillig arbeid bunnet i ønske om å bidra til mer tilrettelegging for andre fjellvandrere.

Fotoapparatet var alltid med og foruten en fyldig dokumentasjon av dugnadsarbeidet, etterlater Reinert seg et rikholdig fotomateriale fra naturens forunderlige og spennende verden. Når Reinert hadde fritid til overs, dro han ut på fotojakt og naturopplevelser. I gammelskogen i Reisa og Dividalen fant han et rikt fugleliv, trolske motiv, dramatiske naturformasjoner og spore etter tidligere bosetting og virke. Og han jaktet på bjørnemotiv og fikk en fantastisk dag med bjørnen på nært hold i Gaskasvaggi.

Reinert hadde stor glede av naturens rikdom, og ved Reinerts bortgang ønsket hans kjæreste og nære familie å fullføre hans omsorg for tilrettelegging for andre fjellvandrere. De ba om at familie og venner i anledning begravelsen, ga en gave til Troms Turlag. Troms Turlag mottok dermed kr 10000.- som vil bli forvaltet til et nyttig formål på hyttenettet.

Jeg takker Reinert for mange rike og flotte turopplevelser og positive og humørfylte dugnadsminner.

Av Jorunn Fleten

Smånytt

Den nyeste hytta på Dærta er nå åpnet for turgåere. Hvilket navn skal den nyeste hytta på Dærta ha? Nå kan du være med å bestemme hva den skal hete. Troms Turlag oppfordrer deg til å foreslå navn på hytta. Det flotteste navnetsom blir valgt, blir belønnet med helgeovernatting for to personer på hytta. Frist for å sende inn navneforslag til Troms Turlags kontor eller www.turistforeningen.no/troms er 15. juni.

Det siste året har vi fått en del henvendelser fra ulike aktører i samfunnet om å være en slags inspirator for turvirksomhet eller tilrettelegger for turer. Det viser at det blir lagt merke til at vi står for et viktig samfunns- og helsemessig tilbud. Med vår virksomhet som er basert på frivillighet, er det begrenset hva vi kan være med på, men vi strekker oss langt når det gjelder å få flere ut i naturen.

Ut.no. Vi oppfordrer deg til å legge inn dine turer og bilder på www.ut.no slik at andre kan inspireres og få ideer til å gå nye turer.

Vi minner om den flotte TURBOKA – 150 små og store turer rundt Tromsø, som er i salg på ulike steder i Tromsø og omegn. Det er utrolig mange små og store turmål som er beskrevet, fulgt av en rekke flotte bilder til inspirasjon.

Midlertidig bru over Fiskeløyselva ved Gaskashytta er nå under montering. I løpet av mai vil den få dekke og rekkverk.

---

*Forside: Anneli Sundfær, 6 år, har Turbo i bæresele slik som mamma hadde lillesøster Tonje i bæresele.
Foto: Marie Smeland*

Neste nummer av Fjellvåken nr. 3-2013 kommer først i desember. Stoff til dette nummer må være hos redaksjonen senest 25. september 2013. I redaksjonen: Lisbeth B. Johannessen, Jorunn Mørkved og Toril Skoglund.

Fjellsblom fra Fløya. Arctica. Foto: Knut Fredriksen

Vi ønsker alle velkommen innom Turlagskontoret til en hyggelig prat

Postboks 284, 9253 TROMSØ
Besøksadresse: Kirkegt. 2
Telefon: 77 68 51 75
Bankgiro: 8245 06 09141

- E-post: troms@turistforeningen.no
- Hjemmeside: www.turistforeningen.no/troms
- Nå er vi også på facebook. Troms Turlag – DNT.
- Redaksjonen i Fjellvåken ønsker stoff fra Turlagets medlemmer.
- Manus kan sendes til Turlagets adresse.
- Adresseendring meldes direkte til Turlagskontoret.

Åpningstider: onsdag 12–16, torsdag 12–18, fredag 12–14. Telefon besvares i åpningstiden.